

Nguyên Tiêu

Giáp Thìn

2024

MỤC LỤC

1. Mục lục.....	Trang 1
2. Lời ngỏ.....	Trang 2
3. Thơ: Đêm ấy đêm này - Nguyễn Nguyên	Trang 4
4. Thơ: Gửi Gắm - Nguyễn Nguyên	Trang 5
5. Trang Nguyên tiêu Giáp Ngọ - Đỗ Văn Chiến	Trang 6
6. Thơ: Cảm xúc Nguyên tiêu - Đỗ Thị Minh Thêm	Trang 7
7. Thơ: Về thăm trường cũ – Phạm Ngọc Tuấn	Trang 8
8. Thơ: Hương xuân nhớ thầy - Mai Thị Trang.....	Trang 10
9. Thơ : Niệm khúc nguyên tiêu - Phan Thị Mỹ Huệ	Trang 11
10. Thơ : Chén trà chiều hoài niệm - Phan Thị Mỹ Huệ	Trang 12
11. Thơ: Đi giữa mùa thơ - Lê Nga	Trang 13
12. Thơ: Cảnh đời giản dị - Lê Nga	Trang 14
13. Thơ: Những ngày cuối năm- Nguyễn Thị Kim Dung.....	Trang 15
14. Thơ: Ký ức mùa xuân – Trịnh Thị Thanh Quý.....	Trang 16
15. Thơ: Tin yêu – Lê Thị Tường Vy.....	Trang 17
16. Thơ: Nguyên tiêu nghe thơ – Hồ Đỗ Bảo Anh.....	Trang 18
17. Thơ: Nối tiếp nối dòng chảy tri ân – Đỗ thị Thanh Huyền	Trang 19
18. Thơ : Xa Thầy - Đỗ thị Thanh Huyền	Trang 20
19. Thơ: Xuân về - Võ Thị Kim Yến	Trang 21
20. Thơ : Nhạc xuân- Trần Thị Nam Phương	Trang 22
21. Thơ: Nơi ấy có yêu thương - Hồ Thị Kim Liên	Trang 23
22. Thơ: Nẻo xuân – Lương Thị Hòa	Trang 25
23. Thơ: Lời cô giảng hôm nay - Nguyễn Minh Thư.....	Trang 26
24. Thơ: Ngắm – Lê Thị Kim Ngân	Trang 27
25. Thơ: Mời song lão về với đêm thơ - Trần Thị Hành Vân.....	Trang 29
26. Thơ: Xuân Chúc Tết – Bùi Thị Thu Thảo	Trang 31
27. Bình Thơ : Đề Thiệp Tết – Phan Thị thu Hồng.....	Trang 33
28. Bình Thơ : Nhà thơ Nguyễn Nguyên - một trái tim yêu trẻ	Trang 38
29. Bình Thơ : Mưa ngọt	Trang 42

Lời Ngỏ

Thêm một mùa xuân nữa lại về, lòng người ai cũng rộng mở để chào đón những điều tốt đẹp, an lành. Hơn thế, mùa xuân cũng là mùa để vọng tưởng, để ôn lại trong tiềm thức về những gì đã qua, những thước phim cũ, dù nhuộm màu thời gian nhưng vẫn in đậm trong tâm tưởng, luôn khiến cho cho chúng ta bồi hồi xúc động khi nhớ về.

Mùa xuân cũng là mùa của thi ca. Nói như Các Mác thì “Thơ ca là niềm vui cao cả nhất mà loài người tạo ra cho mình”. Với thi nhân, niềm vui ấy không chỉ tạo ra cho riêng mình mà còn gửi tặng cho tri âm, để cùng hướng tới cái đẹp, cùng nhen lên ngọn lửa ấm áp của tình người, tình đời, góp phần lan tỏa những điều kì diệu. Và cũng vì mục đích cao cả đó mà Cố GS - nhà giáo nhân dân Lê Trí Viễn - Hiệu trưởng THCS-THPT Nguyễn Khuyến - cũng là một nhà thơ tài hoa đã khởi xướng đêm thơ Nguyên Tiêu vào năm 1999. Đó cũng là đêm Thầy ra mắt tập thơ Tinh Sương, với bút danh Nguyên Nguyên.

Theo thời gian, cùng với sự trưởng thành vượt bậc của ngôi trường Nguyễn Khuyến, ngọn lửa của đêm thơ luôn được Thầy thắp lên để đến nay đã trở thành một sinh hoạt văn hóa rất đẹp và độc đáo. Không chỉ thắp lửa, Thầy còn là người truyền ngọn lửa đam mê thơ mãnh liệt của

mình đến với mọi người. Dường như đến với thơ, thầy đã tìm thấy tri
kỉ của đời mình. Đọc thơ Thầy, chúng ta cảm nhận được cái tinh tế trong
câu chữ, cái bay bổng trong hồn thơ, cái thiết tha đến mãnh liệt của
một con người luôn thiết tha yêu cuộc đời và con người. Tình yêu thơ
ca của Thầy lan tỏa đến những các thế hệ Thầy Cô và học sinh Nguyễn
Khuyến, và đó là lí do đêm thơ Nguyên tiêu đã trở thành một sinh hoạt
thường niên luôn được gìn giữ và phát huy.

Đến hẹn lại lên, đêm thơ Nguyên Tiêu của những ngày đầu xuân
Giáp Thìn sẽ là dịp tụ hội, để cùng cất lên tiếng nói ân tình của nhiều
thế hệ giáo viên và học sinh dành cho hai người Thầy sáng lập đáng
kính: Cố Giáo sư-nhà giáo nhân dân Lê Trí Viễn và Cố nhà giáo Nguyễn
Ngọc Phấn-một trái tim đầy nhiệt huyết của trường Nguyễn Khuyến
thân yêu.

Đó cũng là một không không gian đậm đặc hoài niệm với hương
trầm lan tỏa, thời gian cùng lắng đọng với tiếng lòng của tri âm, tri kỉ,
để cho quá khứ, hiện tại cùng kết nối, giao hòa...

Xuân Giáp Thìn 2024

Đêm ấy đêm này

Đêm Thuý Kiều sang nhà Kim Trọng
Nguyễn Du tắt bớt trăng và vắn thắp ngọn đèn
Sự thật ấy cần nhuộm màu hư ảo
Đẹp tình người mà mơ ước thần tiên
Anh đến với em đêm rằm xuân ấy
Lênh lảng trăng và nghiêng ngửa ngọn đèn
Ngồi bên nhau ta ngồi trong sự thực
Mà trăng với đèn cũng chệnh choáng hơi men
Cây hoàng lan say chi mà ngây ngất
Hương tiết tràn trề mà cành lá chẳng chịu yên?
Tàu chuối tơ có chi mà trĩu nặng
Không ở vườn mình mà nghiêng đổ sang vườn bên?
Em ơi em! Đêm nay vườn ta quá chật
Tình có hai người mà xuân cứ vô biên.

Nguyễn Nguyên

Gửi Gấm

Lạ gì cái chuyện văn chương

Một câu một chữ khôn lường chiều sâu

Dạy văn lấy cảm làm đầu

Một đời tôi chỉ một câu dặn mình

Dạy văn dạy nghĩa dạy tình

Dạy văn mà cũng dạy mình dạy ta

Tình gần muốn gửi cho xa

Mai sau đi dạy ngẫm ra lời này.

Nguyễn Nguyên

PhomPenh 1984

Nguyên tiêu Giáp Ngọ

(Nhớ thầy Nguyên Nguyên)

Lời hẹn năm nao lại đến ngày,
Nguyên tiêu hội tụ vẫn còn đây.
Người xưa vắng bóng, tình vương mãi,
Hội cũ bày ra, lệ vẫn dài.
“*Tổng tập*” một đời, tâm huyết trọng,
“*Tinh sương*” mấy độ, xót xa đầy.
Câu chuyện từ ly thành kỷ niệm,
Cảnh cũ nhưng người biệt nước mây!.

Đỗ Văn Chiến

Cảm Xúc Nguyên Tiêu

Đến hẹn lại lên em và trăng cùng thức
Đợi Người về thắp sáng Nguyên Tiêu

Thêm một mùa trăng nữa trôi.
Nguyên Tiêu trăng sáng nhớ thương vơi đầy.

Đàn ca sáo nhị du dương
Sân trường rộn rã, hương trầm tỏa lan.

Đêm xưa, đêm ấy, đêm này
Ngâm thơ, thưởng nguyệt, xuân sang sum vầy.

Đêm xưa, đêm ấy, đêm này
Tiếng thơ đọng giọt “*trinh sương*” ... nhớ Người.

Đỗ Thị Minh Thêm - Lê Thánh Tông

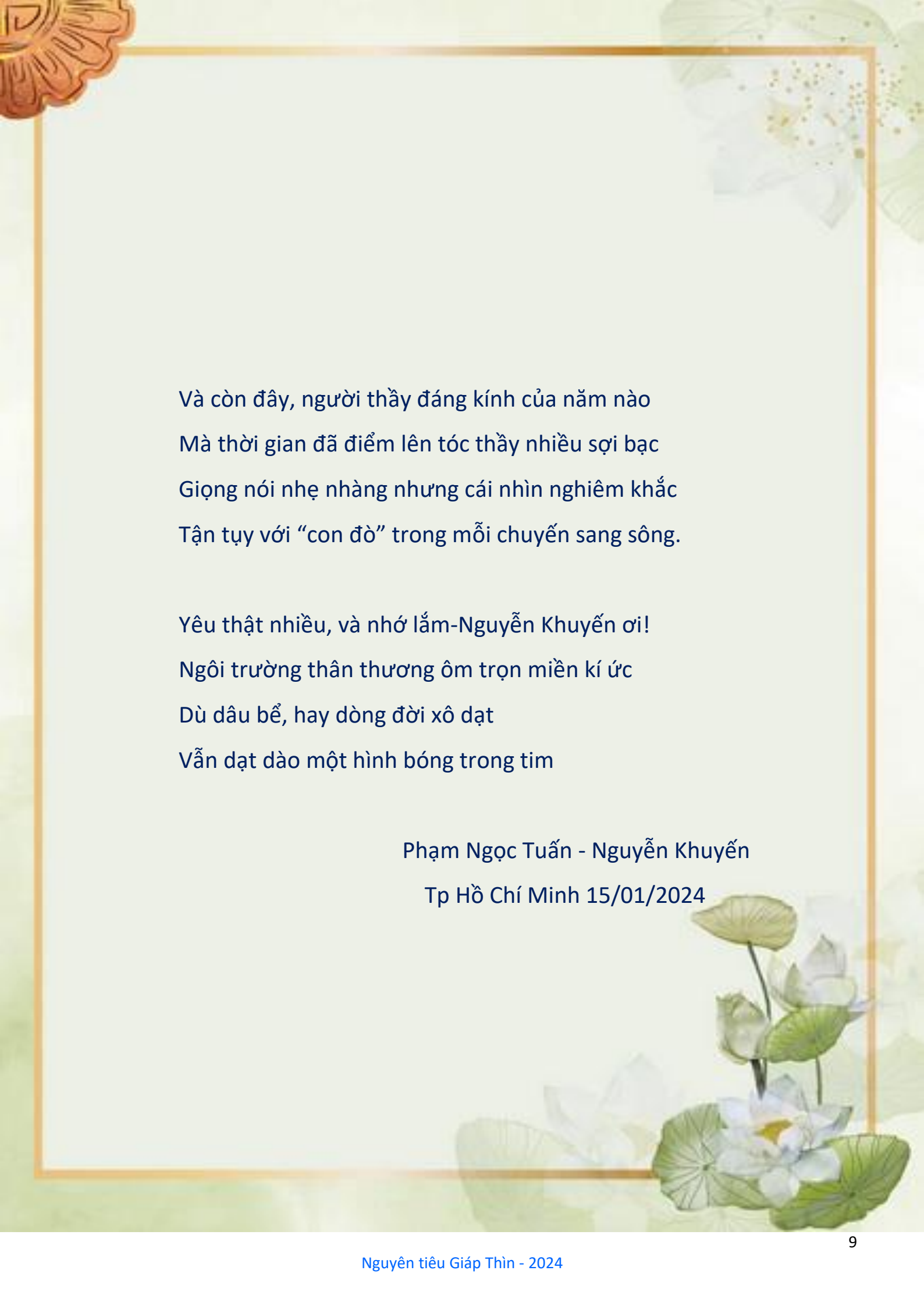
Về Thăm Trường Cũ

Em lại về thăm lại trường xưa
Sống lại thuở thanh xuân cùng với trường Nguyễn Khuyến
Ba mươi năm rồi, dấu dòng đời luân luân chuyển
Vẫn trọn một tình yêu bền chặt với nơi này.

Đây góc sân trường đang vàng rực sắc Xuân
Xao xác nụ cười giòn tan của đàn em nhỏ
Ánh mắt trong veo, dấu nhìn đời còn bỡ ngỡ.
Nhưng khát vọng thật nhiều, được “chấp cánh bay cao”

Đây lớp học, một thời năm cuối cấp
Em và bạn bè từng “nấu sủ sôi kinh”
Những mái đầu luôn cặm cụi với từng con tính
Chờ mong từng ngày đến lúc “vượt vũ môn”

Và còn đây, người thầy đáng kính của năm nào
Mà thời gian đã điểm lên tóc thầy nhiều sợi bạc
Giọng nói nhẹ nhàng nhưng cái nhìn nghiêm khắc
Tận tụy với “con đò” trong mỗi chuyến sang sông.

Yêu thật nhiều, và nhớ lắm-Nguyễn Khuyến ơi!
Ngôi trường thân thương ôm trọn miền kí ức
Dù dâu bể, hay dòng đời xô dạt
Vẫn dạt dào một hình bóng trong tim

Phạm Ngọc Tuấn - Nguyễn Khuyến

Tp Hồ Chí Minh 15/01/2024

Hương Xuân Nhớ Thầy

Tháng giêng xanh nõn tơ trời
Thương ai quấy nặng những lời ca dao
Thầy người áo lụa thanh cao
Thầy tôi chân chất lẫn vào hồn quê

Bao năm mưa nắng đi về
Thầy mang cống cả bộn bề sớm hôm
Khói đồng ai đốt mà thơm
Tiếng xuân lay động bởi cơn mưa chiều

Thầy ngồi góí những thương yêu
Tháng giêng thơm cả sang chiều tháng hai
Ngoài sân đưa thoảng hương Lài
Nghe chừng rất nhẹ ai cài vào đêm....

Mai Thị Trang - Lê Thánh Tông

Niệm Khúc Nguyên Tiêu

Gió thầm thì qua khung cửa nhỏ
Dáng người xưa nhẹ nhè cuối hiên nhà
Trăng nghiêng mình lặng ngắm cánh hoa
Đêm Nguyên Tiêu nghe thời gian thốn thức.

Cung đàn ai nhẹ nâng bao niệm khúc
Tiếng hát ai gợi năm tháng dịu êm
Những ca từ thấm đượm tình riêng
Tứ thơ dạt dào hoà cùng mây với gió.

Niệm khúc bên trăng, ta nghe lòng bỏ ngỡ
Những dấu yêu của một thuở êm đềm
Trăng vẫn lung linh soi bóng bên thềm
Cho Nguyên Tiêu sáng trong bao mơ ước...

Phan Thị Mỹ Huệ - Nguyễn Khuyến

tháng 1 năm 2024

Chén Trà Chiều Hoài Niệm

Nâng chén trà chiều nhớ trăng xưa
Sân trường da diết khúc giao mùa
Lời thơ dịu dàng và lặng lẽ
Âm thầm lắng đọng nơi song thưa
Trà chiều nhớ mong người tri kỷ
Lời thơ nhẹ tan trong giọt mưa
Lắng nghe niệm khúc chiều sâu thẳm
Yêu thương biết nói sao cho vừa.

Phan Thị Mỹ Huệ - Nguyễn Khuyến

tháng 1.2024

Đi Giữa Mùa Thơ

Đi giữa mùa thơ lòng người lại nhớ,
Bóng dáng thầy thấp thoáng giữa “Vườn khuya”
Tình lãng mạn song thưa *Kiều- Kim Trọng*,
Cuộc đời người giấc mộng tựa chiêm bao!

Đi giữa mùa thơ lòng người lại nhớ,
Cái vỗ vai nhè nhẹ giữa trưa hè,
Cây thước nhỏ cùng thầy bên cửa sổ,
Ánh mắt cười hiền dịu thật bao dung!

Đi giữa mùa trăng lòng người thắm lại,
Tiếng cười đùa vang vọng khắp sân trường,
Mầm lá non đã bắt đầu nụ mới,
30 năm sừng sững một con đường!

Đi suốt mùa trăng lòng người vẫn trẻ,
Giữa cuộc đời luôn đổi lá thay hoa,
Ai hay thế giới vẫn muôn màu sắc,
Có một màu lặng lẽ giữa trời cao!

Màu thời gian, màu của miền bất tử,
Không xanh xanh, tím tím; không nâu hồng,
Màu thời gian của biêng biếc mênh mông,
Có hơi ấm tình thương, lòng đôn hậu...

Ngày 22/12/2022, Lê Nga - Lê Thánh Tông

Cảnh Đời Giản Dị

Bước vào trường xưa một cảnh đời,
Hai ông thầy giáo rất vui tươi.
Cả hai đều đã hơn bảy mươi,
Song song bước nhẹ trên nền gạch
Một cao, một thấp, nở nụ cười...

Ngày ấy bây giờ có còn đâu!
Thời gian thấm thoát đã qua lâu,
Bâng khuâng thương nhớ, ôi thương nhớ...
Những đàn chim nhỏ tung cánh bay,
Khắp chốn trời cao giấc mộng lành...

Ngày ấy bây giờ có còn đâu!
Dòng sông ly biệt cuối chân mây,
Sân trường vắng lặng, hai thầy mất,
Trả lại không gian những tiếng cười...
Còn lại lòng người nổi chơi vơi...

Biết bao gian khó vẫn bình tâm,
Lắng nghe nhau nói thật tình thâm,
Một người nghiêm khắc không giải thích,
Một người nhỏ nhẹ tạo niềm tin,
Hai vị thầy già thế là vui !

Ngày 04/08/23, Cô Lê Nga – Lê Thánh Tông

Những ngày cuối năm...

Trời Sài Gòn buông gió heo may
Trên từng con phố cây co mình khép nhẹ
Những cái lạnh đầu đông chạm khẽ
Khiến lòng người chên chao.

Chẳng còn là cái nắng đến hanh hao
Luồn qua từng cành cây kẽ lá
Từng dòng người đi trong vội vã
Giữa những ngày cuối năm.

Tết đang về trên khắp nẻo quê hương
Thoáng ngửi thấy mùi bánh chưng thơm thoảng
Như chút ngọt ngào sau những ngày tan loãng
Của một năm vực mình bởi Covid đi qua.

Xuân Giáp Thìn hi vọng sẽ nở hoa
Vạn nhà yên vui, người người hạnh phúc
Hoà nhịp chung Nguyễn Khuyến cùng cất vang câu chúc
Thêm một năm trường ta gặt hái những thành công.

Nguyễn Thị Kim Dung – Nguyễn Khuyến

Ký ức mùa xuân

Mưa xuân rải khắp đường làng,
Bụi mưa phủ nhẹ vai nàng gái xuân.
Trong vườn mơ mận trắng xinh,
Ngoài kia mạ nhú xanh rờn mùa vui.

Bà đi hát hội sân đình,
Áo nhung khăn vấn *tang tình tính tang*.
Chiếu hoa đem trải trước thềm,
Trà sen thơm nức, góp thêm xuân nồng.

Bé vui áo mới hoa vàng,
Nụ cười tươi tắn xuân càng thêm xinh.
Nắng lên dệt những yên bình,
Dệt niềm mong ước quê mình an vui.

Làng ta vào hội xuân rồi,
Câu quan họ đó mời trầu liền anh.
Ngọt ngào giai điệu quê hương,
Mùa xuân ký ức yêu thương quê nhà.

Thanh Quý - Nguyễn Khuyến

Tin Yêu

Những nét chữ vội vàng và đơn giản:

“Em đến thăm Cô, không gặp, em buồn!”

Chừng ấy thôi nhưng như những tiếng chuông

Khua động mãi trong tôi niềm vui trong sáng

Có những đứa học trò nhỏ thôi nhưng rất bạn

Ngây thơ nhìn khi cô giáo chưa vui

Ánh mắt yêu thương như chia sớt ngọt bùi

Nâng tôi dậy lúc tim mình mỗi mệt

Những gương mặt không làm sao nhớ hết

Theo tháng năm dần lớn rồi đi qua

Thỉnh thoảng quay về thăm cô giáo

Và nhắc bạn bè thân thương cùng trường lớp

Chừng ấy thôi cũng đủ làm lắng đọng

Cũng đủ làm thức dậy những tin yêu

Cũng đủ cho tôi tin cuộc sống có nhiều

Nét đẹp giản đơn và thơ ca là rất thật!

Cô Lê Thị Tường Vy – Lê Thánh Tông

Nguyên Tiêu Nghe Thơ

Đêm nay trăng sáng như gương
Bên nhau sum họp Nguyên Tiêu nhớ Thầy
Ngọt ngào thân thiết trường ta
Ân tình ấm áp như trong một nhà
Đêm nay Trăng sáng mơ màng
Bên nhau thưởng nguyệt, chén trà đợi trăng
Thật là ấm áp thân thương
Gian nan đâu ngại tình thương đong đầy
Tâm an trí sáng sum vầy
Cùng nhau xây dựng ngôi trường mến thương
Cảm nhận gió mát trăng tròn
Lòng xin khẩn nguyện mong Thầy về vui...

HỒ ĐỖ BẢO ANH- GV Tiếng Anh
LÊ THÁNH TÔNG

Nối Tiếp Nối Dòng Chảy Tri Ân

Tri ân như dòng suối mát
Du dương khúc nhạc thẳng trầm.
Thầy lái con đò tri thức,
Cho con neo đậu bến sông.

Ngôi trường mang tên Song Lão
Học trò cất cánh bay cao.
“Nên người, học giỏi, thành danh” ấy,
Nguyễn khuyến hôm nay đáng tự hào.

Đợi nhau Nguyên Tiêu hội tụ,
Vườn xuân lai láng trắng rằm.
Người đi hồn thơ đọng lại,
Trong niềm thương nhớ rưng rưng ...

Lời thơ hòa trong điệu nhạc,
Âm vang tiếng hát Ông Thầy.
Nguyên Tiêu đón Thầy trở lại
Du xuân, hạnh phúc sum vầy.

Đỗ Thị Thanh Huyền - Nguyễn Khuyến

Tp. HCM, ngày 14.1.202

Xa Thầy

(Nhớ ngày chia tay thầy
Hiệu trưởng Hoàng Thái Dương)

Xa thầy bao nỗi vấn vương
Nhớ thầy, ai cũng ghen ngào lắm thay!
Yêu thương gửi lại nơi này,
Dáng thầy in bóng sớm mai sân trường,
Đong đầy tình nghĩa yêu thương,
Vững vàng thuyền trưởng, dẫn đường em đi.
Nắng mưa thầy chẳng can gì,
Nửa đời dạy học, nửa đời yêu thương.
Nỗi niềm trăn trở đêm trường
Học trò Nguyễn Khuyến, công dân toàn cầu.
Học tập, đạo đức đi đầu,
Khắc ghi lời dạy ơn sâu Hai Thầy.

Đỗ Thị Thanh Huyền - Nguyễn Khuyến

Tp. HCM, ngày 14.1.202

Xuân Về

Xuân âm thầm ghé bên hiên cửa sổ
Khẽ chào em bằng cơn gió nhẹ nhàng
Nắng đánh thức những cánh hoa mơ màng
Khoe hương sắc đón chào một năm mới.

Mây bồng bênh, bầu trời cao vời vợi
Rộn tiếng chim, trong trẻo những nụ cười
Đàn em thơ khoe những hoa điểm mười
Mẹ tất bật chuẩn bị thêm kẹo mứt.

Tiếng trống lân thêm rộn ràng náo nức
Ba bận rộn dọn nhà đón xuân sang
Câu đối đỏ: Ước nguyện nhiều bình an
Phát Lộc Tài, An Khang và Hạnh phúc.

Võ Thị Kim Yến - Lê Thánh Tông

Nhạc Xuân

Xuân đi rồi xuân tới
Như chẳng bao giờ tàn
Giáp Thìn đương vẫy gọi
Giữa đất trời thênh thang.
Một mùa Tết nguyên đán
Mai đào nở sum xuê
Én bay về bầu bạn
Người rộn ràng tí tê.
Đếm làm sao cho xuể
Những bộn bề cả năm
Trăm ngàn chuyện muốn kể
Bao lần về viếng thăm.

Trong tiết trời nắng ấm
Điểm lấm tấm tinh sương
Muôn hoa đua sắc thắm
Nhộn nhịp khắp phố phường.
Thiên không giàn hợp xướng
Ngân nga vui ca hát
Mây nhẹ tênh trôi lượn
Gió bồng bênh mang hương.
Xuân qua rồi xuân đến
Tựa chừa từng chia xa
Một mùa xuân thương mến
Đã cập bến bên nhà.

Trần Thị Nam Phương
Lê Thánh Tông

Nơi Ấy Có Yêu Thương

Em có biết lá xanh nhờ nắng
Em có hay hoa thắm mới tỏa hương
Em có nghe chim ríu rít sân trường
Em có thấy vãn vương màu thương nhớ ?

Em đi qua mấy mùa hoa phượng nở
Em mơ màng những điệp khúc du dương
Em yêu ơi, hoa nắng sân trường
Em gói ghém yêu thương trong sách vở

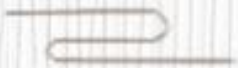
Dòng thời gian bạc màu bao nhung nhớ
Chú ve sầu ngơ ngẩn những vần thơ
Cơn mưa lao xao đứng đợi tự bao giờ
Cho ướt áo em tôi chiều tan lớp

Em cứ ngỡ mưa rơi sấm chớp
Cánh phượng buồn cánh bướm sẽ li tan
Có hay đâu hoa thắm chẳng phai tàn
Hoa đẹp mãi trong không gian hoài niệm

Em đi qua biết bao miền sóng gió
Em trở về một góc nhỏ bình yên
Em đi qua vạn nẻo thiên đường
Em về lại nơi thần tiên tuổi nhỏ
Em về lại sân trường nắng gió
Có cây phượng già có cơn mưa nhỏ chờ em .

Hồ Thị Kim Liên- Nguyễn Khuyến

Nẻo Xuân

Có một nẻo xuân
Em hồng đôi má
Có cơn gió lạ
Ủng quả bồ quân.

Có một nẻo xuân
Cải vàng trước ngõ
Mon men đường nhỏ
Sương rưng sau nhà

Bà đi chợ sớm
Nhánh đào, lá dong
Nắng chéch ngõ trong
Đổ dài bóng nhỏ.

Mỗi năm mỗi tết
Mỗi nẻo xuân về
Có nẻo nhớ quê
Nhớ bà, nắng sớm!

Lương Thị Hòa
Lê Thánh Tông

Lời Cô Giảng Hôm Nay

Trong lời cô giảng hôm nay
Như vọng về trong em cái thuở còn thơ bé
Có cánh cò trắng bay về trong lời ru của mẹ
Có ánh mắt bà cười bên nhịp võng chao nghiêng

Những điều gần gũi mà cũng thật thiêng liêng
Là tình bạn, tình yêu chân thành, trong sáng
Là nghĩa mẹ, tình cha đong đầy theo ngày tháng
Đi suốt cuộc đời vẫn tha thiết những lời khuyên...

Trong lời cô giảng hôm nay, có những nỗi niềm riêng
Đâu dễ nào quên những ngày xưa nhiều khó nhọc
Sợi tóc bạc của mẹ cô nhỏ bằng hạt thóc
Bữa cơm chiều là rau dền, rau dệu nấu chay

Con đường đến trường mười ba cây số dài
Bụi đỏ, sớm trưa cô đi bằng xe đạp
Khi những cơn mưa đã trở thành niềm khao khát
Nước ao hồ đành lắng vội cục phèn chua!

Cô dạy em những bài học về đực-mất, hơn-thua
Thất bại-vinh quang chẳng thể là mãi mãi
Dạy em biết "*vịn câu thơ mà đứng dậy*"
Và âm thầm học được những bao dung...

Lời cô giảng trong những ngày mùa đông
Sưởi ấm trái tim em như ngàn tia nắng ấm
Để những lúc lòng chênh chao trống vắng
Em sẽ tìm về ...lời cô giảng hôm nay...

15/01/2024

Nguyễn Minh Thư-Lê Thánh Tông

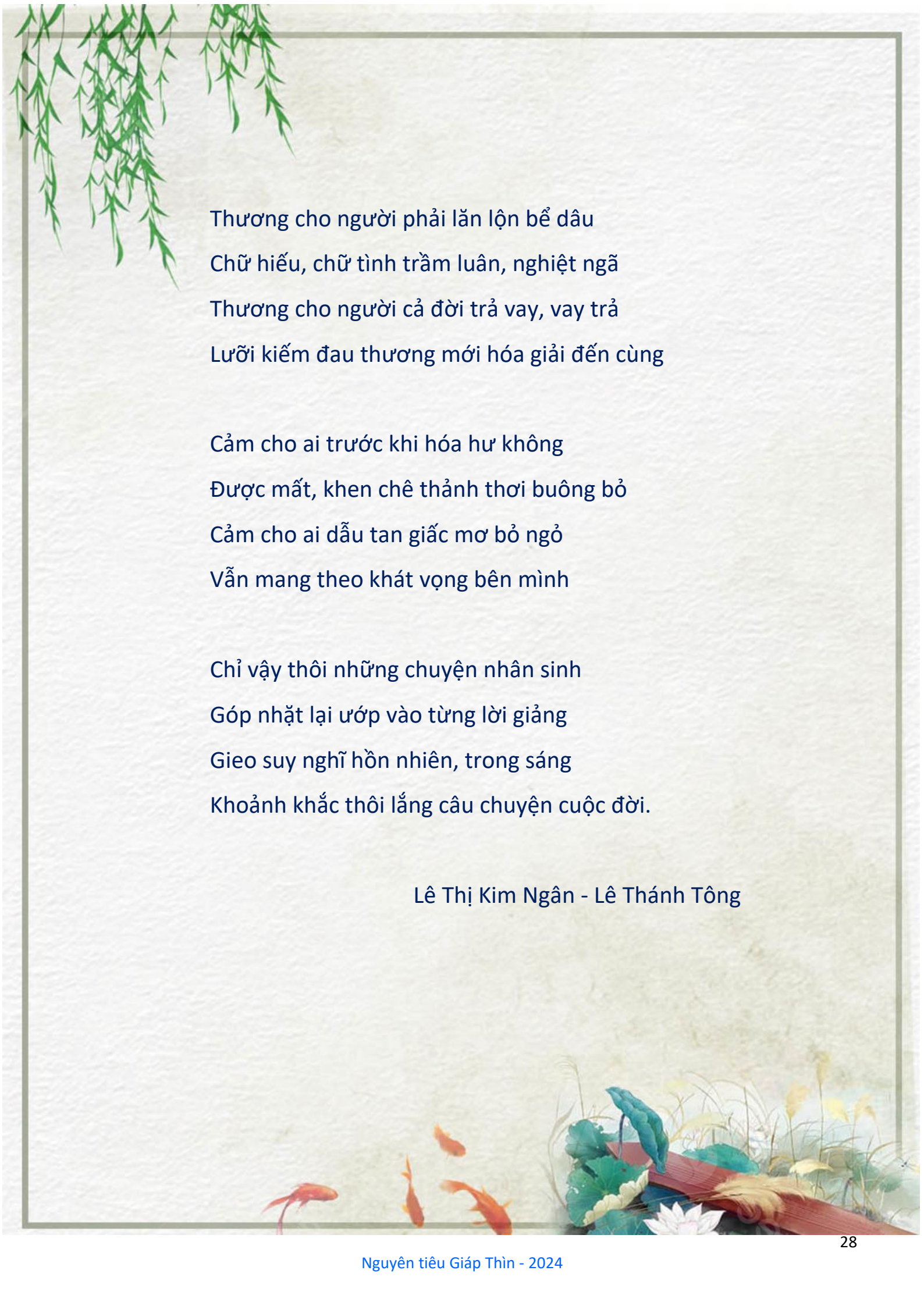

Ngã

Chỉ là tác phẩm hư cấu mà thôi
Đâu cần phải suy nghĩ nhiều đến vậy
Chỉ là những phận người trên giấy
Lời giảng đâu cần nhiều xót xa

Văn chương chuyện người, chuyện ta
Chuyện sớm chuyện chiều, Đông Tây kim cổ
Những qui luật ngàn đời xưa cũ
Vẫn chỉ vậy thôi chuyện thế thái nhân tình

Ở ác, ở hiền đâu dễ phân minh
Vẫn đủ khiến từng đêm trăn trở
Chuyện đúng chuyện sai mờ mờ, tỏ tỏ
Vẫn bản khoản, day dứt âu sầu

Thương cho người phải lặn lội bể dâu
Chữ hiếu, chữ tình trầm luân, nghiệt ngã
Thương cho người cả đời trả vay, vay trả
Lưỡi kiếm đau thương mới hóa giải đến cùng

Cảm cho ai trước khi hóa hư không
Được mất, khen chê thành thơ buông bỏ
Cảm cho ai dấu tan giấc mơ bỏ ngỡ
Vẫn mang theo khát vọng bên mình

Chỉ vậy thôi những chuyện nhân sinh
Góp nhặt lại ướp vào từng lời giảng
Gieo suy nghĩ hồn nhiên, trong sáng
Khoảnh khắc thôi lắng câu chuyện cuộc đời.

Lê Thị Kim Ngân - Lê Thánh Tông

Mời Song Lão Về Với Đêm Thơ

Thưa hai Thầy Nguyên tiêu lại đến
Trăng nghiêng đổ bạc xuống trần gian
Mây lang thang đi tìm bến đỗ
Gió thổi khúc khích giỡn trăng vàng

Lời hẹn Quý Mão thơ, đàn, rượu
Cánh thư Giáp Thìn đã đến tay
Cánh hạc đang rời nơi tiên cảnh
Ngược bến xa xăm đón hai Thầy

Vén làn sương lãng đãng bay
Gót hài dừng lại nơi này trần gian
Đêm xuân thơ, rượu, khúc đàn
Chênh chao từng nhịp hồn chan tình người

Nguyên tiêu đàn én đưa thoi
Dệt mây, uốn gió, trăng soi sợi vàng
Yêu thương vọng khúc mệnh mang
Lời dạy trầm ấm lòng càng ơn sâu

Nhớ hai Thầy ngược dòng nặng nhọc
Vấn nộ cười vững chãi bình an
Vĩ mô tiên liệu rõ ràng
Tàu lớn rẽ sóng vượt ngàn trùng khơi

Nơi tiên cảnh nhìn về trần thế
Dõi dõi theo đôi cánh chim bằng
Từ ngày ấy vẫn bay mãi miết
Vượt mọi sóng gió dậy tương lai

Song lão về với Nguyên tiêu
Nghe đàn tích tịch khúc chiều tiêu dao
Tiếng thơ vương vấn nghiêng chao
Chén rượu sóng sánh soi vào chữ NHÂN

Nghề GIÁO cũng nợ đồng lần
Người sau kẻ trước theo chân xây đời
Song lão tiên cảnh dong chơi
Cháu con nối nghiệp rạng ngời chữ TÂM

Cánh hạc ghé đón bên song
Tiên cảnh mở hội chờ mong hai Thầy
Vời vợi xa năm tháng chầy
Ất Tỵ là bấy nhiêu ngày đợi xuân!

Nguyên tiêu Giáp Thìn 2024
Học trò Trần Thị Hành Vân

Xuân Chúc Tết

Nhân ngày xuân đến hân hoan
Gửi ngàn lời chúc đến toàn trường ta
Kính thầy, may mắn lại nhà
Dồi dào sức khỏe, tấn tài an Khang
Đất trời thêm tuổi, xuân sang
Trò ta thêm giỏi hơn ngàn ý thơ
Gửi em, cánh én ước mơ
Bay cao lên nhé đừng chờ đợi chi
Học đi, học nữa là vì
Bầu trời cao rộng vẫn cần thêm cao
Học cho ra sức anh hào
Cánh chim mãi miết như sao trên trời.

Bùi Thị Thu Thảo

Bình Thơ

ĐỀ THIỆP TẾT

“Gốc mai già tung hoa”

(Trích Tập thơ “Tinh Sương”- Thầy Lê Trí Viễn)

Đất chỉ một chậu

Cực nhọc một đời

Sắc lại một gốc

Kiếp đất đá thôi

May còn trời huyền diệu

Đất đá cũng sinh sôi

Hoa bật ra tung tóe

Vang vang những tiếng cười

Đời ta đi từ đất

Xuân đến mai vàng tươi

Gởi con một lời thiệp

Gởi con một lời mai.

(Xuân Canh Thìn, tháng 1/2000, Lê Trí Viễn)

Chúc xuân, tặng thiệp, tặng quà cho người thân bạn bè vào dịp Tết đến, xuân về là một nét đẹp trong văn hóa truyền thống của người Việt từ bao đời. Người Việt vốn sống gần gũi với thiên nhiên, dùng thiên nhiên hữu hình để biểu tượng cho những khát vọng vô hình. Bài thơ **Đề thiệp Tết**, trích trong tập **Tinh Sương**, nhà thơ **Nguyễn Nguyên** lấy cảm hứng từ thiên nhiên mùa xuân, một hình tượng thiên nhiên rất gần gũi với đời sống tinh thần của người Nam Bộ: **Mai vàng đón xuân**, với lời đề từ của bài thơ “Gốc mai già tung hoa”

1. Mở đầu bài thơ là lời đề từ và những nhận xét rất giản dị về một chậu mai vàng trong tấm thiệp mùa xuân.

- Cái hồn của câu đề từ “**Gốc mai vàng tung hoa**” nằm ở một động từ rất bình thường “**tung hoa**”, mang tất cả sức mạnh của nội lực dồn nén từ bên trong, chữ **tung** khiến người đọc liên tưởng đến chữ **vung, bung.....** và thế là gốc mai vàng như sức tỉnh sau một kì nghỉ đông dài; không gian, thời tiết

mùa xuân khiến gốc mai bừng nở vàng rực một góc trời. Người viết thơ đặt người đọc thơ vào tâm thế háo hức chào đón sự kì diệu từ tấm thiệp mùa xuân. Lời đề từ đã khơi nguồn cảm xúc để dẫn vào những lời nhận xét.....

- **Lời nhận xét giản dị về chậu mai vàng trong tấm thiệp xuân**

“Đất chỉ một chậu

Cực nhọc một đời

Sắc lại một gốc

Kiếp đất đá thôi”.

Cây mai vàng trồng trong chậu đất. Chậu đất nhỏ bé, bình dị nhưng chứa hồn đất. Điệp từ **một** như giọng khẳng định, tạo ấn tượng với người đọc về sự nhỏ bé, hữu hạn, duy nhất, đặc biệt: **chỉ một chậu, một đời, một gốc**.... Đằng sau chậu đất, lớp đất nâu là câu chuyện cuộc đời của cây mai vàng: Từ hạt mai đen nhánh hóa thành cây con, vươn mình bao nắng gió, cho đời những đóa hoa. Còn thấp thoáng hình ảnh vất vả của bác nông dân, của người làm vườn **“cực nhọc một đời”** bán mặt cho đất, bán lưng cho trời. Cái tinh túy trong đất dường như dồn nén trong khuôn chậu nhỏ bé, đất ở nơi không gian rộng của ruộng đồng sông bể hay ở chậu sành nhỏ bé này vẫn thế thôi, không thay đổi thân phận. Cụm từ **Kiếp đất đá** liên tưởng đến kiếp người trong cõi nhân sinh. Câu thơ có chút ngậm ngùi thân phận **Sắc lại một gốc - Kiếp đất đá thôi**.

2. Nhưng từ chậu đất và cây mai già cằn cỗi đã ẩn chứa **Lẽ hóa sinh, sự huyền diệu của vũ trụ trong khổ thơ thứ hai, nâng tư tưởng của bài thơ lên tầm cao mới.**

May còn trời huyền diệu

Đất đá cũng sinh sôi

Hoa bật ra tung tóe

Vang vang những tiếng cười

Hóa ra vạn vật trong cõi huyền diệu của tạo hóa luôn có mối tương quan chặt chẽ, chuyển hóa lẫn nhau. Đất mãi **vẫn là đất**, tưởng như không có giá trị gì, nhưng chậu đất bình thường ấy đã ấp ủ, nuôi dưỡng một gốc mai già đơm hoa vàng rực rỡ vào mùa xuân. Công lao của chậu đất được nhà thơ đánh giá rất cao, **đó là lẽ trời huyền diệu**. Sự huyền diệu ở chỗ **Đất đá cũng sinh sôi**. Với từ **“sinh sôi” nhà thơ** cho người đọc cảm nhận sự vận động chuyển hóa bên trong lòng chậu đất nhỏ bé, bên trong thân mai già khẳng khiu. Chính sự vận động ấy dẫn đến kết quả **“Hoa bật ra tung tóe”**. Hình như hoa **không bật ra từ thân mai mà từ chậu đất**. Nói khác đi, không có chậu đất thì gốc mai già

không có những cánh hoa như những nụ cười chào đón xuân sang. Từ **“bật”** rất đổi bình thường bỗng hóa thành **nhân tự** của bài thơ, ẩn chứa nội lực phi thường: **“Hoa bật ra tung tóe”**. Đã **bật** rồi còn **tung tóe**, đó là sự tích tụ, dồn nén, chắt chiu lâu ngày của chậu đất, dồn hết tâm tình cho gốc mai già đơm hoa vào mùa xuân, gieo sắc vàng rộng khắp một góc sân, phô màu vàng rực rỡ trên chậu đất nâu đen giản dị, lặng thầm. Từ **“bật”** còn diễn đạt gợi hình, gợi cảm sự chuyển hóa bất ngờ của cây mai trong niềm tin, hi vọng của người trồng mai: Cây mai hôm nay có thể tất cả còn là nụ mai, búp hoa mai xanh non **nhưng sáng mai**, ngày đầu xuân, tất cả đồng loạt bung nụ, bật ra màu vàng rực rỡ của cánh hoa mai. Sự chuyển hóa trong vòng trời đất thật kì diệu. Nhà thơ Hoàng Trung Thông từng ngợi ca bàn tay lao động **“Bàn tay ta làm nên tất cả - Có sức người sỏi đá cũng thành cơm”**. Đó là sự chuyển hóa từ vật chất bậc thấp “sỏi đá” sang vật chất bậc cao “thành cơm”. Còn trong khổ thơ này, nhà thơ Nguyên Nguyên cho thấy một sự chuyển hóa huyền diệu hơn: từ vật chất sang tinh thần, từ chậu đất bình thường đã mang đến nụ cười niềm vui cho mọi người: **Hoa bật ra tung tóe - Vang vang những tiếng cười**. Tiếng cười mang ước nguyện về sự may mắn, niềm vui, hạnh phúc ngày xuân.

Từ chậu đất nhỏ bé, bình dị, gốc mai già bật ra hoa, đồng thời đã bật ra cái ngỡ ngàng của người ngắm hoa: **Ngỡ ngàng vì có những vật nhìn vẻ ngoài rất bình thường như chậu đất, gốc mai cằn cỗi nhưng đã đem đến những bất ngờ, chuyển hóa phi thường**. Người ngắm mai vàng hôm nay có thể đã chạm đến cái ngỡ ngàng trước cảnh mai nhuộm mùi Thiền của Mãn Giác Thiền sư năm xưa:

Mạc vị xuân tàn hoa lạc tận

Đình tiền tạc dạ nhất chi mai

Dịch thơ:

Chớ bảo xuân tàn hoa rụng hết;

Ngoài sân đêm trước một cành mai.”

Đó còn là cái ngỡ ngàng thán phục của người chiến sĩ cách mạng HCM khi **Thượng Sơn**, với hình ảnh một cành mai xuất hiện trong tứ thơ rất bất ngờ và xúc động:

**Lục nguyệt nhị thập tứ
Thượng đảo thử sơn lai**

**Cử đầu hồng nhật cận
Đối ngọn nhất chi Mai**

Nhà thơ Tố Hữu dịch:

**Hai mươi tư tháng sáu
Lên ngọn núi này chơi
Ngẩng đầu mặt trời đỏ
Bên suối một nhành mai.**

Điều đó chứng tỏ thiên nhiên quanh ta chẳng những đẹp mà còn ẩn tàng triết lí nhân sinh sâu sắc.

3. Nhà thơ còn mang đến cho người đọc triết lí gian: Người ta là hoa đất được chuyển tải khéo léo ở khổ thơ cuối cùng.

**“Đời ta đi từ đất
Xuân đến mai vàng tươi
Gởi con một lời thiệp
Gởi con một lời mai”**

Lời đề thiệp của người ông, người cha, người thầy trở thành lời chúc Tết, lời dặn dò đầu Xuân. Người ông, người cha, người thầy chúc cho cháu con, chúc học trò... có một mùa xuân hạnh phúc, nhiều may mắn, nhiều niềm vui như thông điệp từ cánh mai vàng kia.

Ẩn ý trong lời chúc còn là lời dặn dò, kì vọng của thế hệ trước đối với thế hệ sau **“Đời ta đi từ đất**

Xuân đến mai vàng tươi”

Ngắn gọn, giản dị mà ý tại ngôn ngoại biết bao. **Đời ta đi từ đất**, đi từ gian khổ nghèo khó, lam lũ của vùng đất “Đất Quảng Nam chưa mưa đà thấm - Rượu hồng đào chưa nhấm đà say”, từ gian khó, ta phấn đấu cả đời người để có thành tựu hôm nay, mang đến niềm vui, sự cống hiến cho cuộc đời. Ta đi từ đất, bắt đầu là đất nâu đen nhưng điểm đến là hoa vàng. **Ta đi từ đất** mà lên nhưng ta không phải là đất, ta không chỉ là đất, con cháu hãy nhớ lấy điều đó vào ngày đầu xuân mới.

Người cha, Người thầy, còn dạy học trò và con cháu mình lẽ sống cao đẹp qua lời đề thiệp: **“Xuân đến mai vàng tươi”**: sống cống hiến hết mình cho cuộc đời như hoa mai kia! Cây mai có thể dâng cho đời màu sắc đẹp, mùi hương thanh quý nhất vào mùa xuân bởi nó đã đã chịu gian khó nắng mưa, chặt chiu từng chất đất nâu đen để hóa mai vàng. Con người có thể đi từ đất nhưng hãy nỗ lực hết mình dâng cho đời hương sắc mùa xuân.

Lời chúc xuân nằm ở ý tại ngôn ngoại “Gởi con một lời thiệp - Gởi con một lời mai”. Nhà thơ Không gởi cánh thiệp, gởi cành mai mà là **gởi lời mai**. Nhà thơ không chúc xuân bằng ngôn từ trực tiếp của mình mà để tự hình ảnh cây mai già tung hoa trên chậu đất nhỏ bé sẽ nói với con cháu bao lời về lẽ sống, lẽ làm người. Nhà thơ đã hóa thân vào mai, lời nhà thơ trở thành hồn mai, lời mai: **cây mai sống bình dị, kiên cường qua bao mùa nắng gió, thanh quý trong mùi hương, khiêm tốn, ung dung trước cuộc đời, Lẽ sống cống hiến của người và mai đã hòa quyện trở thành tiếng vọng ngày xuân**

Trong tâm thức người Việt thì cây Mai tổng hòa hình ảnh của 3 loại cây đẹp: Mai, Tùng, Trúc. Ba loại cây tượng trưng cho đức tính của người Quân tử. Qua cây Mai ta thấy có dáng vẻ thanh tú của Trúc lẫn vẻ uy nghi cứng cỏi của Tùng. Cây Mai tượng trưng cho tiết tháo trong sạch, nhân cách thanh tao, có thể sánh ngang Tùng Bách, hiên ngang thi gan cùng sương gió. Có phải người ông người Cha, người Thầy muốn dặn dò con cháu: Hãy sống như cây mai, như tùng như trúc? Sống đẹp như hoa mai....

Bài thơ được **nhà thơ Nguyễn Nguyễn** viết vào tháng 1/ năm 2000, khi ấy Thầy đã bước sang tuổi 82, lời đề thiệp xuân nhẹ nhàng mà như một lời giáo huấn sâu sắc đối với thế hệ sau. Còn nhớ, trong hồi ức của nhà giáo Lê Lưu Oanh, người con thứ ba của thầy, đã nói về cha mình: là một người cha rất chú ý dạy con nề nếp của một gia đình gia giáo, nhưng chưa bao giờ quát mắng hay to tiếng, luôn nhỏ nhẹ chỉ bảo từng li, từng tí. Vẻ hiền lành đó thật sự là sức mạnh to lớn của kẻ sĩ, đó chính là đạo lí giản dị trong cuộc sống cũng như trong cách làm thơ của thầy. GamzaTop từng nói **“Thơ có khi như trái núi cao không với tới / Có khi như cánh chim, sà đậu xuống bàn tay**. Chọn thể thơ tự do, câu chữ ngắn gọn, giản dị, hàm súc, bài thơ nhỏ xinh xắn như một chậu mai vàng nhưng dụng công và dụng tâm của người vun đất, trồng mai thì không hề nhỏ.

Lời đề thiệp của người ông người thầy, người cha, không chỉ dành cho con cháu mình, cho học trò, mà dành cho tất cả chúng ta, dành cho muôn đời như sau. Lẽ huyền diệu của bài thơ giản dị chính là ở đó

Thành phố HCM ngày 1/ 1/2024
Phan Thị Thu Hồng – Lê Thánh Tông

Cảm nhận thơ:

Nhà thơ Nguyên Nguyên - một trái tim yêu trẻ mãi với thời gian

Đọc tập *Tình sương* của nhà thơ Nguyên Nguyên, có những bài được viết ra khi nhà thơ đã ở cái tuổi “*xưa nay hiếm*”. Ấy vậy mà, trái tim yêu của nhà thơ lại rất trẻ, rất sôi nổi và nồng nhiệt. Trong thơ Nguyên Nguyên, “*Tình yêu nào biết tuổi trời/ Tim còn máu đỏ thì đời còn yêu*”. Tuổi tác đâu làm tâm hồn con người già đi. Chẳng có gì đáng ngạc nhiên khi những vần thơ ấy được viết ra từ một người đã từng ủng hộ Nguyễn Du “*tắt bớt trăng*” và “*vặn thấp ngọn đèn*” trong đêm Thúy Kiều sang nhà Kim Trọng và cổ vũ cho bước chân “*Xăm xăm băng lối vườn khuya một mình*” của Kiều. Với nhà thơ Nguyên Nguyên, tình yêu không có tuổi. Dù 60, 70 hay 80 tuổi thì những cung bậc cảm xúc vẫn rất đời, rất thơ. Lúc nhà thơ gần 60 tuổi, ông viết bài thơ *Đêm ấy đêm này*:

Đêm Thúy Kiều sang nhà Kim Trọng

Nguyễn Du tắt bớt trăng và vặn thấp ngọn đèn

Em đến với anh đêm thần tiên ấy

Trăng với đèn chảnh choáng hơi men

Cái *chảnh choáng* men say của tình yêu giữa anh và em đã làm cho những trái tim yêu của bạn đọc bao thế hệ thổn thức. Thì ra, tình yêu từ xưa đến nay đều thế cả. Nó làm cho con người ta trở nên dũng cảm, vượt qua mọi rào cản để có thể đến bên nhau. Cả Nguyễn Du, cả tác giả của *Đêm ấy đêm này* - những con người tài hoa, những nhân cách cao đẹp đều luôn nâng niu, trân trọng những cảm xúc đẹp nhất thuộc về con người, những khao khát chính đáng nhất thuộc về con người. Trong lời tự bạch của tập *Tình sương*, nhà thơ chia sẻ: “*Cắt bớt thì hầu hết là phút giây của cái hằng ngày, cái chung quanh, nhưng ngầm ngụ bao bất ngờ ý vị*”. Khi nhà thơ dùng trái tim và tâm hồn đẹp để nhìn người, nhìn đời thì những cái hằng ngày, cái chung quanh ấy vào thơ sao quá đổi thương yêu:

*Đôi bạn chuyện trò mưa ập đến
Miễn cưỡng theo người họ núp mưa
Thiên hạ thấy đều mong mưa tạnh
Nghĩ thầm họ ước cứ mưa...mưa*

(Núp mưa)

Chỉ là cái nghĩ thầm thôi nhưng nhà thơ đã nói hộ tiếng lòng của anh, của em, của những người yêu nhau, “*ước cứ mưa mưa*”. Rồi cả chuyện *Viết thư*:

*Anh nhớ thương em anh viết thư
Đầu thư thương nhớ cuối tương tư
Thư xong anh tưởng lòng thanh thoát
Thương nhớ ai hay hóa thẫn thờ*

(Viết thư)

Vì nhớ, vì thương mà viết dòng tâm sự cho vơi bớt nhớ thương. Vậy mà “*Thương nhớ ai hay hóa thẫn thờ*”.

Trong thơ Nguyên Nguyên, tình yêu không có tuổi và tình yêu cũng không cần ý niệm về thời gian và không gian. Đọc bài thơ *Cần làm chi địa chỉ*, ta sẽ nhận ra điều ấy:

*Đi không để địa chỉ
Tính nào có đi lâu
Cần làm chi địa chỉ
Nhấn gửi: hỏi con tim*

*Ra đi bảo: không nhớ
Ở lại bảo: không buồn
Buồn gửi vành trăng khuyết
Nhớ nhập gương trăng đầy*

*Hai đầu thương với nhớ
Gặp nhau trăng đường mây
Cần làm chi địa chỉ?*

*Có việc cần địa chỉ
Không phải việc tình yêu
Hỏi số tay: không chép
Moi trí nhớ: không ghi*

*Hóa ra việc vô duyên
Địa chỉ tình anh: Em
Địa chỉ tình em: Anh
Nào đâu địa chỉ khác?*

Dường như tất cả những gì cần nhớ đã cất hết vào con tim rồi, nên “*Cần làm chi địa chỉ*”. Địa chỉ chỉ cần để làm nơi giao tiếp xã hội thôi, chứ anh và em dù xa hay gần, dù đi hay ở, trong tim đã có nhau rồi. Vậy thì không gian và thời gian đâu có còn quan trọng? “*Cần làm chi địa chỉ/ Nhấn gởi: hỏi con tim*”. Sự xa cách về không gian làm người ta nhớ, làm người ta buồn nhưng “*Buồn gởi vành trăng khuyết/ Nhớ nhập gương trăng đầy*”. Nhớ và buồn nhiều quá, không thể nói hết. Bài thơ mênh mang quá, lẳng đọng và lẳng mạn quá.

Thời gian là một khái niệm đơn giản, như ngày tháng, giờ phút và giây. Nhưng với những người yêu nhau, họ thường quên đi ý niệm về thời gian. Bài thơ *Mai chiều* của nhà thơ Nguyễn Nguyễn cũng vậy:

*Xế chiều bỗng hỏi ban mai:
Chiều mai sao lại chung ngày hỡ em?
Tươi bầm đều máu về tim*

*Chung ngày sao lại còn riêng mai chiều?
Chung ngày là chuyện chung yêu
Ban mai chung nắng, xế chiều chung sương
Đã rằng mai nhớ chiều thương
Chung lòng ai nữ chia đường chiều mai?
Tình yêu nào biết tuổi trời
Tim còn máu đỏ thì đời còn yêu!
Gió đà quyến cánh buồm xiêu
Thuyền nào neo lại mà chiều mà mai!
Yêu nhau biết tự bao giờ
Bờ tre lá rụng, nắng hờ bên hiên?
Đất còn non nước hai bên
Thì tim còn cứ lâu bền với yêu!
Kể chi mai sớm xế chiều!*

Đúng rồi, “*Kể chi mai sớm xế chiều*”. Vì mai hay chiều đều là nhớ là thương. Đã *chung lòng* thì *ai nữ chia đường chiều mai*.

Vẻ đẹp của tình yêu trong thơ Người đọng lại ở *Tinh sương*. Một *Tinh sương* cho anh, cho em, cho người và cho đời. Đúng như lời cuối trong những dòng Tự Bạch của tập thơ: “*Xin gói lại cả xác lẫn hồn “Thơ một đời” nay trong một chữ: “Tinh sương”*”.

Thanh Quý

BÀI THƠ “MƯA NGỌT” - SÁNG TẠO NGÔN TỪ VÀ KHÁT VỌNG CỦA THI NHÂN

Nguyễn Du từng viết: *“Thi thành thảo thụ giai thiên cổ”* (bài thơ làm xong, cây cỏ nơi này cũng trở thành bất tử). Dấu ấn của chủ đề thiên nhiên đã khá đậm nét trong thi ca Việt Nam từ trung đại đến hiện đại. Có thể nói, thiên nhiên trong thơ bao giờ cũng đẹp và luôn gắn liền với tâm hồn của người nghệ sĩ. Ở thời kì nào, hình ảnh thiên nhiên cũng được các nhà thơ khắc họa một cách sống động, tinh tế để gửi gắm cái tâm, cái chí của mình. Song, bức tranh thiên nhiên trong bài thơ *“Mưa ngọt”* vẫn có những nét độc đáo riêng về chủ đề tư tưởng và hình thức nghệ thuật, thể hiện dấu ấn riêng của phong cách thơ Lê Trí Viễn – “không trộn lẫn” trong thi ca Việt Nam.

Các công trình nghiên cứu về Giáo sư Nhà giáo Nhân dân Lê Trí Viễn đều có chung nhận định: Thầy Lê Trí Viễn là một tài năng sư phạm với nhiều công trình khoa học đặt nền móng cho việc giảng dạy, nghiên cứu văn học Việt Nam. Ở một góc nhìn khác, thầy Lê Trí Viễn còn là một tài năng trong lĩnh vực thơ ca với những thi phẩm có sức sống vượt thời gian. Giai đoạn trước Cách mạng Tháng Tám, thơ trữ tình Lê Trí Viễn rất hồn nhiên và mơ mộng, tiêu biểu là bài *“Mưa ngọt”* (1942) trong tập thơ *“Tinh Sương”*.

Bài thơ mở ra với hình ảnh vườn hoa sống động, tươi mới như một cô gái trẻ đẹp:

*“Vườn đẹp như nàng gái đến trương
Bồng xanh lum lúp rám ven tường
Ba chàng bướm trẻ ung dung đến
Cánh thắm xôn xao nhị phố phường”*

Cụm từ *“nàng gái”* thường được sử dụng để mô tả vẻ đẹp tươi trẻ của người thiếu nữ trong văn hoá Á Đông. Biện pháp so sánh làm cho lời thơ cụ thể, sinh động, gợi hình, gợi cảm – vườn hoa đẹp như một cô gái trẻ tạo ra một hình ảnh rất tươi sáng và quyến rũ. Câu thơ *“Bồng xanh lum lúp rám ven tường”* tiếp tục mô tả vẻ đẹp của vườn hoa, khắc họa hình ảnh những cây bồng xanh mướt, tươi tắn phủ kín khắp nơi rất sống động. Ý thơ trong hai câu thơ sau cũng rất thú vị. Nhà thơ sử dụng cụm từ *“ba chàng”* để gọi ba chú

bướm kết hợp cùng từ “*ung dung*” tạo cảm giác thoải mái, tự do. Biện pháp tu từ nhân hóa gợi hình ảnh những chú bướm xôn xao bay lượn trên những cánh hoa lung linh, tạo không khí rộn ràng và đầy sức sống. Cách gieo cước vận, chữ cuối cùng của câu thơ thứ nhất, thứ hai và thứ tư vần với nhau “*ương*” – “*tương*” – “*phương*” tạo âm điệu, nhịp điệu nhẹ nhàng, êm ái, sâu lắng, tha thiết; phù hợp với thái độ, tâm trạng tươi vui, háo hức của chủ thể trữ tình khi hướng về cảnh thiên nhiên sinh động, tươi trẻ. Cách ngắt nhịp của khổ thơ theo đúng chuẩn của luật thơ bảy chữ hiện đại là 4/3, 2/2/3, riêng câu một ngắt nhịp 2/5 tạo ra tính nhạc cho lời thơ, góp phần làm nổi bật bức tranh khu vườn tràn đầy sắc hương và trạng thái đắm say trước thiên nhiên của nhà thơ. Chủ thể trữ tình dạng ẩn, tác giả không xuất hiện trực tiếp, người đọc chỉ cảm nhận được có một ai đó đang ẩn mình quan sát và rung động trước khung cảnh thiên nhiên tươi đẹp.

Tiếp theo, nhà thơ khắc họa cảnh khu vườn sau cơn mưa chiều thật yên bình, thơ mộng:

*“Chiều qua phơi phới cơn mưa ngọt
Hoa cỏ chừ đây đã chín duyên
Yêu mãi khai rồi, hương bát ngát
Động đào thơm phức giắc khô nguyên”*

Ở đoạn thơ trên có những kết hợp từ rất đẹp: “*mưa ngọt*”, “*hoa cỏ chín duyên*”, “*yêu mãi*”, “*động đào*”, “*khô nguyên*”... Cụm từ “*mưa ngọt*” thể hiện sự mềm mại, dịu dàng của cơn mưa; tạo khung cảnh êm đềm, thanh bình. Bức tranh cảnh vật sau mưa thật nhẹ nhàng và tươi mới. Hình ảnh “*hoa cỏ chín duyên*” tái hiện sự chín muồi, tươi tốt của hoa cỏ, tạo ra một không gian đẹp, mơ màng. Từ “*duyên*” có thể được hiểu là sự tươi mới, quyến rũ và ưa nhìn, thể hiện sự hoàn hảo và đẹp đẽ của cảnh vật khiến người đọc cảm nhận được vẻ đẹp tinh tế, thanh khiết của thiên nhiên. Từ “*yêu mãi*” chỉ sự đẹp đẽ, hoàn hảo của việc nở hoa. Ý thơ “*Yêu mãi khai rồi, hương bát ngát*” tái hiện hương thơm ngào ngạt khi hoa đã nở rộ, tạo ra một không gian đầy hương sắc. Từ “*động đào*” chỉ sự rạo rực, phong phú của hương thơm, trong khi “*khô nguyên*” gợi sự tinh khiết, nguyên sơ. Những từ ngữ trên chứng tỏ khả năng sáng tạo làm mới ngôn ngữ của nhà thơ Lê Trí Viễn. Đặc biệt, cụm từ “*giắc khô nguyên*” nói lên khát vọng của thi nhân: ý chí vươn xa và ước mơ đỗ đạt

thành danh. Giáo sư Nhà giáo nhân dân Lê Trí Viễn đã nỗ lực phấn đấu không mệt mỏi và ông đã đạt được ước nguyện một cách hoàn hảo mỹ mãn. Khổ thơ thứ hai tiếp tục sử dụng cách gieo vần chân, cụ thể là vần gián cách “ngọt” – “ngát” (vần thông, thanh trắc), “duyên” – “nguyên” (vần chính, thanh bằng) tạo nên sự kết nối, cộng hưởng âm thanh giữa các dòng thơ theo chiều dọc rất đa dạng. Cách ngắt nhịp trong đoạn thơ cũng rất linh hoạt, tiêu biểu là nhịp 4/3, 2/2/3 đã tạo nên bước đi của thơ với âm vang bổng trầm tha thiết; góp phần làm nổi bật không gian đẹp đẽ, yên bình sau cơn mưa và trạng thái giao hòa cùng thiên nhiên của chủ thể trữ tình.

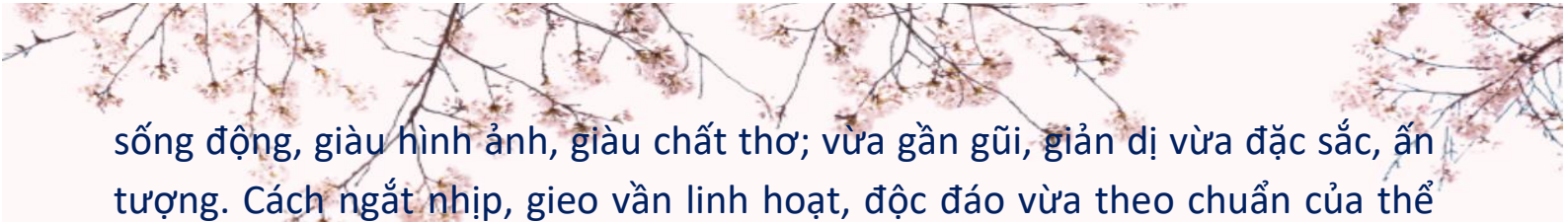
Khổ thơ thứ ba tập trung thể hiện tâm tư tình cảm chủ thể trữ tình trước thiên nhiên:

*“Ta có lòng trai gió bốn phương
Tìm xuân nghe lá mách bông tường
Dang tay, phảng phất mùi thương mến
Ủa lạ, lòng ta cũng đắm hương”*

Câu thơ “*Ta có lòng trai gió bốn phương*” thể hiện sự tự do và rộng mở trong tâm hồn, bộc lộ mong mỏi và khát vọng lớn lao của chủ thể trữ tình. Câu thơ tiếp theo “*Tìm xuân nghe lá mách bông tường*” tái hiện việc tìm kiếm và lắng nghe những dấu hiệu của mùa xuân – mùa của sự tươi mới và hy vọng. Từ “*phảng phất*” gợi hương thơm nhẹ nhàng, tình cảm thoáng qua; từ “*thương mến*” diễn tả sự yêu thương và quan tâm. Cụm từ “*ủa lạ*” thể hiện sự ngạc nhiên và cảm giác lạ lùng. Cụm từ “*lòng ta*”-“*đắm hương*” ý chỉ tình cảm tràn ngập, không thể kiểm soát. Cả bốn câu thơ tràn đầy tình cảm, chủ thể trữ tình từ dạng ẩn (trong hai khổ thơ đầu) chuyển sang xuất hiện trực tiếp với đại từ nhân xưng “ta” mang trong mình biết bao cảm xúc. Khổ thơ cuối vẫn sử dụng cước vận, chữ cuối cùng của câu thơ thứ nhất, thứ hai và thứ tư vần với nhau “*phương*” – “*tường*” – “*hương*” tạo nên sự cộng hưởng âm thanh và tô đậm những sắc thái cảm xúc rất đa dạng, phong phú của chủ thể trước thiên nhiên. Cách ngắt nhịp mang tính phá cách rất đặc biệt 2/5 ở hai câu thơ cuối tạo âm điệu vừa nhẹ nhàng vừa réo rắt; tăng tính nhạc của lời thơ.

Một tác phẩm có giá trị phải là một tác phẩm bắt nguồn từ cuộc sống nhưng đã được nghệ thuật hoá. Nhà thơ Lê Trí Viễn rất thành công trong việc sử dụng thể thơ bảy chữ hiện đại với hệ thống từ ngữ, hình ảnh phong phú,

sống động, giàu hình ảnh, giàu chất thơ; vừa gần gũi, giản dị vừa đặc sắc, ấn tượng. Cách ngắt nhịp, gieo vần linh hoạt, độc đáo vừa theo chuẩn của thể thơ bảy chữ vừa có sự phá cách mới lạ. Cùng với đó là việc sử dụng đa dạng các thủ pháp nghệ thuật, tài hoa nhất là các biện pháp tu từ...

Nói tóm lại, bằng ngòi bút tài hoa tinh tế, nhà thơ Lê Trí Viễn đã viết nên bài thơ “*Mưa ngọt*” với chủ đề và nghệ thuật vô cùng đặc sắc. Việc khéo léo vận dụng các thủ pháp nghệ thuật và sự sáng tạo trong cách dùng từ giúp thi nhân khắc họa thành công vẻ đẹp sống động của khu vườn trước và sau cơn mưa; ẩn chứa tình yêu thiên nhiên và những xúc cảm tinh tế cũng như khát vọng thành danh của chủ thể trữ tình. Từ đó, bạn đọc sẽ rút ra được những thông điệp bổ ích cho mình. Hãy luôn quan sát cuộc sống quanh ta! Cuộc sống có nhiều màu sắc, nhiều xúc cảm và điều cần làm là quan sát, là cảm nhận nó. Mỗi một phút giây trong cuộc sống đều đáng giá nên chúng ta hãy học cách trân trọng từng khoảnh khắc bởi “*You Only Live Once*” (Bạn chỉ có một lần để sống).

Ngô Hoàng Duy – Lê Thánh Tông